

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ *I**

P6_TA(2009)0281

Riżoluzzjoni leġiżlattiva tal-Parlament Ewropew tal-23 ta' April 2009 dwar il-proposta għal regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ u li temenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 dwar kooperazzjoni bejn awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar ta' liġijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi (COM(2008)0817 – C6-0469/2008 – 2008/0237(COD))

(2010/C 184 E/68)

(Proċedura ta' kodeċiżjoni: l-ewwel qari)

Il-Parlament Ewropew,

— wara li kkunsidra l-proposta tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill (COM(2008)0817),

— wara li kkunsidra l-Artikolu 251(2) u l-Artikolu 71(1) tat-Trattat KE, skont liema artikoli l-Kummissjoni ppreżentat il-proposta lill-Parlament (C6-0469/2008),

— wara li kkunsidra l-Artikolu 51 tar-Regoli tal-Proċedura tiegħu,

— wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għat-Trasport (A6-0250/2009),

1. Japprova l-proposta tal-Kummissjoni kif emendata;
2. Jitlob lill-Kummissjoni biex terġa' tirreferi l-kwistjoni lill-Parlament jekk ikollha l-hsieb li temenda l-proposta b'mod sustanzjali jew li tibdilha b'test ġdid;
3. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu sabiex jgħaddi l-pożizzjoni tal-Parlament lill-Kunsill u lill-Kummissjoni.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

P6_TC1-COD(2008)0237

Požizzjoni tal-Parlament Ewropew adottata fl-ewwel qari fit-23 ta' April 2009 bil-ksieb ta' l-adozzjoni tar-Regolament (KE) Nru .../2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ u li temenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 dwar kooperazzjoni bejn awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar ta' liġijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi

(Test b'relevanza għaż-ŻEE)

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TA' L-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 71(1) tiegħu,

Wara li kkunsidra l-proposta mill-Kummissjoni ||,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew ⁽¹⁾,

Wara li kkonsidraw l-opinjoni tal-Kumitat tar-Reġjuni ⁽²⁾,

Filwaqt li jaġixxu skont il-proċedura stabbilita fl-Artikolu 251 tat-Trattat ⁽³⁾,

Billi:

- (1) Azzjoni mill-Komunità fil-qasam tat-trasport b'xarabank u b'kowċ għandha timmira, fost affarijiet ohra, li tiżgura livell għoli ta' protezzjoni għall-passiġġieri li tkun komparabbli ma' dik ta' modi ohra ta' trasport, u kull fejn jivvjagġaw. Barra minn hekk, għandu jingħata rendikont shih tar-rekwiżiti ta' harsien tal-konsumatur b'mod generali.
- (2) Minhabba li l-passiġġieri b'xarabank jew b'kowċ huma l-parti l-aktar dgħajfa fil-kuntratt tat-trasport, id-drittijiet tal-passiġġieri f'dan ir-rigward għandhom ikunu salvagwardjati irrispettivament min-nazzjonalità jew il-post tar-residenza tagħhom fil-Komunità.
- (3) *L-Istati Membri għandu jkollhom il-possibilità li jeżentaw it-trasport urban u suburban minn dan ir-Regolament jekk dawn jiżguraw li jkun hemm livell komparabbli tad-drittijiet tal-passiġġieri permezz ta' miżuri regolatorji alternattivi. Dawn il-miżuri għandhom iqisu l-karti dwar id-drittijiet tal-passiġġieri tan-netwerks pubbliċi u multimodali tat-trasport, li jkopru l-kwistjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 1 ta' dan ir-Regolament. Il-Kummissjoni għandha teżamina l-possibilità li tistabbilixxi gabra ta' drittijiet komuni tal-passiġġieri fir-rigward tat-trasport urban, suburban u reġjonali, li tkopri l-modi kollha tat-trasport u għandha tressaq rapport lill-Parlament, akkumpanjat, jekk mehtieg, bi proposta legiżlattiva.*
- (4) *L-Istati Membri għandhom jinkoraġġixxu l-iżvilupp ta' karti tad-drittijiet tal-passiġġier għas-servizzi tax-xarabank u/jew tal-kowċ urbani, suburban u reġjonali li jistabbilixxu l-impenji tal-intrapriżi tax-xarabank u/jew tal-kowċ bil-għan li tiżdied il-kwalità tas-servizz u jintlahqu ahjar il-htigiet tal-passiġġieri tagħhom.*
- (5) *Il-miżuri tal-UE biex ittejbu id-drittijiet tal-passiġġieri fis-settur tat-trasport tax-xarabank u l-kowċ għandhom iqisu l-karatteristiċi speċifiċi ta' dan is-settur, li jikkonsisti l-aktar f'intrapriżi żgħar u ta' daqs medju.*
- (6) Il-passiġġieri għandhom igawdu minn r egoli ta' responsabbiltà komparabbli ma' daww applikabbli għal modi ohra ta' trasport fil-każ ta' aċċidenti li jirriżultaw f'mewt jew korrimment.

⁽¹⁾ ĠU C ...

⁽²⁾ ĠU C ...

⁽³⁾ Pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tat-23 ta' April 2009.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

- (7) Il-passiġġieri għandhom ikunu intitolati għal pagamenti bil-quddiem biex ikopru l-htigijiet ekonomiċi immedjati tagħhom wara l-aċċident.
- (8) *Il-passiġġieri li jsofru danni minhabba inċident kopert minn garanzija ta' assigurazzjoni għandhom, l-ewwel nett, iressqu t-talbiet tagħhom għad-danni, kif imsemmi f'dan ir-Regolament, lill-impriża tax-xarabank u/jew kowċ u jekk dik l-intrapriża tonqos milli tiehu azzjoni f'dan ir-rigward jistgħu imbagħad iressqu t-talba tagħhom lill-kumpanija tal-assikurazzjoni.*
- (9) L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom ikunu responsabbli għat-telf jew hsara lill-bagalji tal-passiġġieri f'termini komparabbli *ma' dawk applikabbli* għal modi oħra ta' trasport.
- (10) Is-servizzi b'xarabank u b'kowċ għall-passiġġieri għandhom ikunu ta' benefiċċju għaċ-ċittadini in ġenerali. Konsegwentement, il-persuni b'diżabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqsa, kemm jekk minhabba diżabbiltà, età jew inkella minhabba xi fattur iehor, għandu jkollhom opportunitajiet *kumparabbli ma' dawk ta' ċittadini oħrajn* għall-użu ta' servizzi ta' xarabank u/jew kowċ ¶. Il-persuni b'diżabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqsa għandhom l-istess dritt b'haċ-ċittadini l-oħra kollha għall-moviment liberu, libertà tal-ghażla u nuqqas ta' diskriminazzjoni.
- (11) Fid-dawl tal-Artikolu 9 tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabbiltà u sabiex il-persuni b'diżabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqsa jinghataw opportunitajiet għal invjaġġar b'xarabank u b'kowċ komparabbli *ma' dawk ta' ċittadini oħra*, għandhom jiġu stabbiliti regoli għal nuqqas ta' diskriminazzjoni u għajnnu waqt il-vjaġġ tagħhom. Dawk il-persuni għandhom għalhekk ikunu aċċettati biex jingarru u mhux miċhuda trasport abbażi tad-diżabbiltà jew tan-nuqqas ta' mobbiltà tagħhom, hlief għal raġunijiet li huma ġustifikati abbażi tas-sigurtà u raġunijiet preskritti mil-liġi. Huma għandhom igawdu d-dritt ta' għajnnu f'terminals tax-xarabanks u l-kowċis u abbord il-vetturi, inkluż it-tluġh abbord u l-inżul. Fl-interess tal-inkluzjoni soċjali, il-persuni kkonċernati għandhom jirċievu l-għajnnu mingħajr hlas addizzjonali. L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom jistabbilixxu regoli ta' aċċessibbiltà, preferibbilment *bl-użu tas-sistema ta' Standardizzazzjoni Ewropea*.
- (12) *Hemm il-htieġa li l-impriži tax-xarabanks u tal-kowċis jipprovdu taħriġ speċifiku għall-istaff tagħhom, biex dawn ikunu jistgħu jassistu kif xieraq lill-persuni b'diżabbiltà u lill-persuni b'mobilità mnaqqsa. Dan it-taħriġ għandu jkun ipprovdut fil-kuntest tad-Direttiva 2003/59/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Lulju 2003 dwar il-kwalifika inizjali u taħriġ perijodiku ta' sewwiega ta' ċerti vetturi tat-triq għat-trasport ta' prodotti jew passiġġieri ⁽¹⁾. L-Istati Membri, safejn ikun possibbli, għandhom jappoġġjaw l-impriži tax-xarabanks u/jew tal-kowċis fit-twaqqif u l-eżekuzzjoni ta' programmi adegwati ta' taħriġ.*
- (13) Meta jiddeċiedu dwar id-disinn ta' terminals ġodda, u bħala parti minn tibdil jew tiġdid maġġuri tal-post, il-korpi għall-immaniġġjar għandhom, *mingħajr eċċezzjoni*, iqisu l-htigijiet ta' persuni b'diżabbiltà u ta' persuni b'mobbiltà mnaqqsa. Fi kwalunkwe każ, il-korpi għall-immnaġġjar ta' terminals għax-xarabanks u l-kowċis għandhom jistabbilixxu punti fejn persuni bħal dawn jistgħu jinnotifikaw il-wasla tagħhom u l-htieġa ta' għajnnu.
- (14) *B'mod simili, l-intrapriži tax-xarabank u/jew tal-kowċ għandhom jikkunsidraw dawk il-htigijiet fit-teħid ta' deċiżjonijiet dwar id-disinn ta' vetturi ġodda jew tal-immodernizzar ta' dawk eżistenti.*
- (15) *L-Istati Membri għandhom itejbu l-infrastruttura eżistenti meta dan ikun neċessarju, sabiex l-impriži tax-xarabanks u/jew l-kowċis ikunu jistgħu jiżguraw l-aċċess għall-persuni b'diżabbiltà u għall-persuni b'mobilità mnaqqsa, kif ukoll sabiex tinghata għajnnu adegwata.*
- (16) *Il-miżuri meħuda mill-UE biex itejbu l-mobilità mingħajr xkiel għandhom jinkoraġġixxu, bħala prijorità, l-aċċess mingħajr xkiel fil-vendi u fl-istejġis tax-xarabanks u tal-kowċis.*
- (17) *Skont il-konklużjonijiet tal-proġett COST 349 dwar l-aċċessibilità tal-kowċis u x-xarabanks għal distanzi twal, il-Kummissjoni għandha tipproponi azzjoni għall-infrastruttura aċċessibbli, interoperabbli madwar l-UE, fil-vendi u fl-istejġis tax-xarabanks u tal-kowċis.*

⁽¹⁾ ĠU L 226, 10.9.2003, p. 4.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

- (18) Id-drittijiet tal-passiġġieri b'xarabank u b'kowċ għandhom jinkludu li huma jirċievu informazzjoni rigward is-servizz qabel u wara l-vjaġġ. L-informazzjoni essenzjali kollha pprovduta lill-passiġġieri b'xarabank u b'kowċ għandha tkun ipprovduta wkoll f'formati alternattivi aċċessibbli għal persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsqa.
- (19) Dan ir-Regolament m'għandux jirrestringi d-drittijiet tal-intrapriżi tax-xarabanks u/jew l-kowċis biex ifittxu kumpens minn kwalunkwe persuna, inklużi partijiet terzi, skont il-liġi applikabbli.
- (20) L-inkonvenjenzi esperjenzati mill-passiġġieri minhabba kancellazzjoni jew dewmien twil tal-vjaġġ tagħhom għandhom jtnaqqsu. Għal dan il-ghan, il-passiġġieri għandhom jirċievu attenzjoni adegwata u għandhom jiġu informati b'mod adegwat. Il-passiġġieri għandhom ikunu jistgħu jikkancellaw u jiġu rimborżati l-prezz tal-biljetti jew jinghataw rotta oħra taht kundizzjonijiet sodisfacenti jew informazzjoni dwar servizzi ta' trasport alternattivi. Jekk l-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis jonqsu milli jipprovdut lill-passiġġieri bl-ghajjnuna meħtieġa, il-passiġġieri għandu jkollhom id-dritt li jakkwistaw kumpens finanzjarju.
- (21) L-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom jadottaw arrangamenti f'livell nazzjonali jew Ewropew biex itejbu l-attenzjoni u l-ghajjnuna offruta lill-passiġġieri kull meta l-vjaġġ tagħhom ikun interrott, b'mod partikolari fil-każ ta' dewmien fit-tul.
- (22) Dan ir-Regolament m'għandux jaffettwa d-drittijiet tal-passiġġieri stabbiliti mid-Direttiva tal-Kunsill 90/314/KEE tat-13 ta' Ġunju 1990 dwar il-vjaġġi kollox kompriz (package travel), il-vaganzi kollox kompriz u t-tours kollox kompriz⁽¹⁾. Fil-każ li jkun ikkancellat package tour għal raġunijiet għajr meta s-servizz tat-trasport b'xarabank u b'kowċ jiġi ikkancellat, dan ir-Regolament m'għandux japplika.
- (23) Il-passiġġieri għandhom jiġu informati għal kollox bi drittijiethom stipulati f'dan ir-Regolament, sabiex huma jkunu jistgħu jeżerċitaw effettivament dawk id-drittijiet.
- (24) Il-passiġġieri għandhom ikunu jistgħu jeżerċitaw drittijiethom permezz ta' proċeduri ta' ilment xierqa implimentati mill-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis jew, skont il-każ, billi jipprezentaw ilmenti lil korp jew korpi mahturin għal dak il-ghan mill-Istat Membru relevanti.
- (25) L-Istati Membri għandhom jiżguraw u jwettqu superviżjoni tal-konformità ġenerali mill-intrapriżi tagħhom tax-xarabanks u/jew kowċis ma' dan ir-Regolament u għandhom jahtru korp adatt biex iwettaq kompiti ta' infurzar bħal dawn. Is-superviżjoni m'għandhiex taffettwa d-drittijiet tal-passiġġieri biex ifittxu indenizz legali mill-qrati skont il-proċeduri legali n. azzjonali.
- (26) L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu penali applikabbli għall-ksur ta' dan ir-Regolament u għandhom jiżguraw li dawn il-penali jiġu applikati. Dawk il-penali għandhom ikunu effettivi, proporzjonati u dissważivi.
- (27) Minhabba li l-miri ta' dan ir-Regolament, jiġifieri biex ikunu żgurati livelli għoljin u ekwivalenti ta' protezzjoni u ta' ghajjnuna lill-passiġġieri fit-trasport b'xarabank u b'kowċ mal-Istati Membri kollha, ma jistgħux jintlahqu b'mod suffiċjenti mill-Istati Membri wehidhom u għalhekk, minhabba d-dimensjoni internazzjonali sinifikanti jistgħu jintlahqu ahjar fil-livell Komunitarju, il-Komunità tista' tadotta miżuri, skont il-prinċipju tas-sussidjarjetà hekk kif stipulat fl-Artikolu 5 tat-Trattat. Skont il-prinċipju tal-proporzjonalità kif stipulat f'dak l-Artikolu, dan ir-Regolament ma jmurx lil hinn minn dak li hu meħtieġ sabiex jintlahqu dawk il-miri.
- (28) Dan ir-Regolament għandu jkun mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 95/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ottubru 1995 dwar il-harsien ta' individwi fir-rigward tal-ipproċessar tad-dejta personali u dwar il-moviment liberu ta' din id-dejta⁽²⁾.

⁽¹⁾ ĠU L 158, 23.6.1990, p. 59.⁽²⁾ ĠU L 281, 23.11.1995, p. 31.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

- (29) L-infurzar ta' dan ir-Regolament għandu jkun ibbażat fuq ir-Regolament (KE) Nru 2006/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' Ottubru 2004 dwar il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar tal-liġijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi ('ir-Regolament dwar kooperazzjoni fil-protezzjoni tal-konsumaturi') ⁽¹⁾. Dak ir-Regolament għandu għalhekk ikun emendat skont il-każ.
- (30) Dan ir-Regolament jirrispetta d-drittijiet fundamentali u josserva l-prinċipji rikonoxxuti partikolarment mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali ta' l-Unjoni Ewropea,

ADOTTAW DAN IR-REGOLAMENT:**Kapitolu I****Dispożizzjonijiet ġenerali****Artikolu 1****Is-suġġett**

Dan ir-Regolament jistabbilixxi regoli fir-rigward ta' dan li ġej:

- (1) in-nuqqas ta' diskriminazzjoni bejn il-passiġġieri rigward il-kundizzjonijiet tat-trasport offruti minn intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis;
- (2) ir-responsabbiltà tal-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis fil-każ ta' aċċidenti li jirriżultaw f'mewt jew f'korrimient tal-passiġġieri jew it-telf jew hsara lill-bagalji tagħhom;
- (3) nuqqas ta' diskriminazzjoni u għajjnuna obbligatorja għal persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa li jivvjaġġaw b'xarabank jew b'kowċ;
- (4) l-obbligi tal-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis lejn il-passiġġieri f'każijiet ta' kancellazzjoni jew dewmien;
- (5) l-informazzjoni minima li għandha tingħata lill-passiġġieri;
- (6) l-indirizzar tal-ilmenti;
- (7) l-infurzar tad-drittijiet tal-passiġġieri.

Artikolu 2**L-Ambitu**

1. Dan ir-Regolament għandu japplika għall-ġarr ta' passiġġieri minn intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis permezz ta' servizzi regolari.
2. L-Istati Membri jistgħu jeżentaw trasport urban u suburban u kopert minn kuntratti ta' servizz pubbliku, jekk dawn il-kuntratti jiżguraw livell komparabbli ta' drittijiet tal-passiġġieri għal dak mehtieg f'dan ir-Regolament.
3. Fir-rigward tas-servizzi okkażjonali, għandu jkun applikabbli l-Kapitolu II biss.

Artikolu 3**Definizzjonijiet**

Għall-finijiet ta' dan ir-Regolament japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

⁽¹⁾ ĠU L 364, 9.12.2004, p. 1.

(¹) *GU L 74*, 20.3.1992, p. 1.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

2. Minghajr preġudizzju għall-obbligi tas-servizz pubbliku li jehtegu tariffi soċjali, il-kundizzjonijiet tal-kuntratt u t-tariffi applikati mill-intraprizi tax-xarabanks u/jew kowċis jew minn bejjiegha tal-biljetti għandhom jiġu offruti lill-pubbliku in ġenerali minghajr ebda diskriminazzjoni bbażata fuq in-nazzjonalità jew il-post tar-residenza tal-klijent aħhari jew il-post ta' stabbiliment tal-intraprizi tax-xarabanks u/jew kowċis jew bejjiegha tal-biljetti fil-Komunità.

Artikolu 5**Esklużjoni ta' rinuzja**

1. L-obbligi skont dan ir-Regolament m'għandhomx ikunu limitati jew rinunzjati, inter alia b'deroga jew klawnsola restrittiva fil-kuntratt tat-trasport.

2. L-intraprizi tax-xarabanks u/jew kowċis jistgħu joffru kundizzjonijiet kuntrattwali aktar favorevoli għall-passiġġier mill-kundizzjonijiet stabbiliti f'dan ir-Regolament.

Kapitolu II

Responsabbiltà tal-intraprizi tax-xarabanks u/jew kowċis fir-rigward tal-passiġġieri u l-bagalji tagħhom

Artikolu 6**Responsabbiltà għal mewt jew korriment tal-passiġġieri**

1. Skont dan il-Kapitolu, intraprizi tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom jinżammu responsabbli għat-telf jew hsara li jirriżultaw mill-mewt ta' passiġġieri **jew** mill-korriment personali għall-passiġġieri ikkawżati minn *incidenti* li jirriżultaw mill-operazzjoni tas-servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ u li jseħhu waqt li l-passiġġier ikun qiegħed *fil-vettura*, jew ikun diehel jew hiereġ *minnha*.

2. Ir-responsabbiltà **għad-danni** tal-intraprizi tax-xarabanks u/jew kowċis għal hsaar m'għandhiex tkun soġġetta għal xi limitu finanzjarju, kemm jekk ikun iddefinit b'liġi, b'konvenzjoni jew b'kuntratt.

3. Għal kwalunkwe *talba* li ma *tisboqx* l-ammont ta' EUR 220 000 **għal kull passiġġier**, intrapriza tax-xarabanks u/jew kowċis m'għandhiex teskludi jew tillimita r-responsabbiltà tagħha billi tagħti prova li hija tat l-attenzjoni dovuta skont il-paragrafu 4(a), **sakemm l-ammont totali tat-talba ma jaqbiżx l-ammont li għalih l-assigurazzjoni obbligatorja hija meħtieġa, b'konformità mat-Tieni Direttiva tal-Kunsill 84/5/KEE tat-30 ta' Diċembru 1983 dwar l-approssimazzjoni tal-liġijiet ta' l-Istati Membri li għandhom x'jaqsmu ma' assicurazzjoni kontra r-responsabbiltà ċivili fir-rigward ta' l-użu ta' vetturi bil-mutur ⁽¹⁾, skont il-leġiżlazzjoni nazzjonali tal-Istat Membru li fih ix-xarabank jew kowċ huwa normalment ibbażata. F'sitwazzjoni bħal din, ir-responsabbiltà għandha tkun limitata għal dak l-ammont.**

4. L-intrapriza tax-xarabanks u/jew kowċis m'għandhiex tkun responsabbli skont il-paragrafu 1:

(a) jekk l-aċċident ikun ġie ikkawżat minn ċirkostanzi mhux relatati mal-operat tas-servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ **jew** li, l-intrapriza **tal-ġarr** ma setgħetx tevita minkejja li tkun tat l-attenzjoni meħtieġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, **jew li** l-konsegwenzi tiegħu ma setgħux jiġu evitati;

(b) safejn dak l-aċċident hu t-tort tal-passiġġier jew ikkawżat minhabba negligenza min-naħa tal-passiġġier.

5. Xejn f'dan ir-Regolament ma għandu:

(a) jimplika li l-intrapriza tax-xarabanks u/jew kowċis hija l-parti unika responsabbli biex thallas id-danni; jew

(b) jirrestringi kwalunkwe dritt tal-intrapriza tax-xarabanks u/jew kowċis milli tfittex rimedju minn kwalunkwe parti oħra skont il-liġi applikabbli ta' Stat Membru.

⁽¹⁾ **ĠU L 8, 11.1.1984, p. 17.**

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Artikolu 7

Hsarat u interessi

1. Fil-każ tal-mewt ta' passiġġier, il-hsarat rigward ir-responsabbiltà previsti fl-Artikolu 6 għandhom jinkludu:
 - (a) kwalunkwe spiża mgarrba wara l-mewt tal-passiġġier, b'mod partikolari l-ispiża tat-trasport tal-ġisem u l-ispejjeż tal-funeral;
 - (b) jekk il-mewt ma ssehhx f'daqqa, il-hsarat previsti fil-paragrafu 2 ¶.
2. Fil-każ ta' korriment lill-persuna jew ta' xi hsara fiżika jew mentali ohra lil passiġġier, il-hsarat għandhom jinkludu:
 - (a) kwalunkwe spejjeż, b'mod partikolari dawk tal-kura u tat-trasport;
 - (b) kumpens għal telf finanzjarju, minhabba inkapaċità totali jew parzjali ghax-xoghol, jew għal htigijiet miżjuda.
3. Jekk, permezz tal-mewt tal-passiġġier, persuna li l-passiġġier kellu, jew seta' jkollu, dover legali li jmantni tkun imcahda mill-appoġġ, persuni bhal dawn għandhom ukoll jiġu kkompensati għal dak it-telf.

Artikolu 8

Hlas bil-quddiem

1. Fil-każ tal-mewt ta', korriment personali ta' passiġġier, jew **passiġġieri**, ikkawżati minn aċċident li jirriżulta mill-operat ta' servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ, **u fejn il-passiġġier ma jkun kopert minn ebda polza ohra ta'assigurazzjoni għall-ivvjaġġar**, l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis għandha minghajr dewmien, u f'kull każ **fi żmien** hmistax-il jum **mill**-istabbiliment tal-identità tal-persuna fiżika intitolata għal kumpens, tagħmel tali hlasijiet bil-quddiem kif ikun mehtieg biex tissodisfa l-htigijiet ekonomici immedjati fuq bażi proporzjonali għall-hsara mgarrba.
2. Minghajr preġudizzju għall-paragrafu 1, il-hlas bil-quddiem m'għandux ikun inqas minn EUR 21 000 għal kull passiġġier fil-każ ta' mewt.
3. Hlas bil-quddiem m'għandux jikkostitwixxi rikonoxximent ta' responsabbiltà u jista' jkun paċut bi kwalunkwe somma sussegwenti mħallsa abbażi ta' dan ir-Regolament iżda m'għandux ikun ta' tip li jintradd lura, hlief f'każijiet fejn il-hsara kienet ikkawżata minhabba negligenza jew nuqqas tal-passiġġier, fejn il-persuna li rċeviet il-hlas bil-quddiem ma kinitx il-persuna intitolata għal kumpens, **jew fejn il-hsara tabil-haqq imgarrba kienet anqas mill-ammont tal-hlas bil-quddiem**.

Artikolu 9

Responsabbiltà għal bagalji mitlufa jew li ssirihom hsara

1. Intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom ikunu responsabbli għat-telf jew għall-hsara fuq bagalji mpoġġija taht ir-responsabbiltà tagħhom. Il-kumpens massimu għandu jammonta għal EUR 1 800 għal kull passiġġier.
2. Fil-każ ta' aċċidenti li jirriżultaw mill-operat ta' servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ, l-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom ikunu responsabbli għat-telf jew għall-hsara lill-proprietà personali li l-passiġġieri kellhom fuqhom jew magħhom fil-bagalji tal-idejn. Il-kumpens massimu għandu jammonta għal EUR 1 300 għal kull passiġġier.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

3. **■** L-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis **■** hsara **skont il-paragrafi 1 u 2:**
- (a) *jekk it-telf jew il-hsara jkunu ġew ikkawżati minn ċirkostanzi mhux relatati mat-twettiq tas-servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ u li l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis ma setgħetx tevita, minkejja li tkun tat l-attenzjoni meħtieġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, u li l-konsegwenzi tiegħu hija ma setgħetx tevita;*
- (b) *safejn dik il-hsara tkun it-tort tal-passiġġier jew ikkawżata minhabba negligenza min-naħa tal-passiġġier.*

Kapitolu III

Drittijiet ta' persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa

Artikolu 10

Prevenzjoni ta' rifjut tal-ġarr

1. L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis, il-bejjiegha tal-biljetti u l-operaturi tat-tours tagħhom m'għandhomx jirrifjutaw, abbażi ta' diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa:
- (a) li jaċċettaw riżervazzjoni għal servizz ta' trasport jew li joħorġu biljett għal vjaġġ li għalih japplika dan ir-Regolament;
- (b) li jtellgħu abbord persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqsa, previst li l-persuna kkonċernata għandha biljett jew riżervazzjoni valida.
2. Riżervazzjonijiet u biljetti għandhom jiġu offruti lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa mingħajr spejjeż żejda.

Artikolu 11

Derogi u kundizzjonijiet speċjali

1. Minkejja d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 10, l-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis jew il-bejjiegha tal-biljetti jew l-operaturi tat-tours tagħhom jistgħu jirrifjutaw, abbażi ta' diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa, li jaċċettaw riżervazzjoni minn, li joħorġu biljett lil jew li jtellgħu abbord persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqsa:

■

- (a) *fejn id-disinn* tal-vettura jagħmel l-irkib jew il-ġarr tal-persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqsa fiżikament **jew effettivament** impossibbli;
- (b) *jekk il-vettura jew l-infrastruttura fil-post tat-tluq jew tal-wasla jew waqt ir-rotta ma jkunux mġammra b'mod li jiggratixxu t-trasport sikur ta' persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa.*

Fil-każ li riżervazzjoni ma tkunx aċċettata riżervazzjoni għar-raġunijiet imsemmija taħt il-punti (a) jew (b) tal-ewwel subparagrafu, it-trasportaturi, il-bejjiegha tal-biljetti jew l-operaturi tat-tours għandhom jagħmlu sforzi raġonevoli biex jipproponu alternattiva aċċettabbli lill-persuna kkonċernata.

2. Persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqsa li tkunx thalliet titla' abbord minhabba d-diżabbiltà jew il-mobbiltà mnaqqsa tagħha għandha tkun offruta **l-ghażla bejn id-dritt** ta' rimborz u servizzi tat-trasport alternattivi raġonevoli għall-post tad-destinazzjoni f'qafas ta' żmien komparabbli.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

3. **¶** Intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis, bejjiegh tal-biljetti jew operatur ta' tur jista' jehtieg li persuni b'dizabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqa jkunu akkumpanjati minn persuna oħra li tkun kapaċi tipprovdi l-ghajnuna mehtieġa minn dik il-persuna, jekk dan ikun strettament mehtieġ, **jekk**.

(a) **ikunu japplikaw il-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1(a) jew (b), jew**

(b) **l-ekwipaġġ tal-vettura kkonċernata jikkonsisti biss f'persuna waħda li ssuq il-vettura u li ma tkunx f'pożizzjoni li tipprovdi lil persuna b'dizabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqa bl-ghajnuna kif speċifikata fl-Anness I.**

4. Meta l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis jew il-bejjiegh tal-biljetti jew operatori ta' tours jeżerċitaw id-deroga prevista fil-paragrafu 1, huma għandhom jinformaw immedjatament lill-persuna b'dizabbiltà jew lill-persuna b'mobbiltà mnaqqa bir-raġunijiet, jew fuq talba jinformatom bil-miktub fi żmien hamest ijiem tax-xogħol **bit-talba**.

Artikolu 12

Aċċessibbiltà u informazzjoni

1. L-intrapriži tax-xarabanks u l-kowċis għandhom jistabbilixxu, **f'koperazzjoni ma' organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw** persuni b'dizabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa u korpi tal-infurzar li hemm referenza għalihom fl-Artikolu 27, regoli dwar aċċess mhux diskriminatorju li japplikaw għat-trasport ta' persuni b'dizabbiltà u ta' persuni b'mobbiltà mnaqqa **u ta' persuni li jakkumpanjawhom**, sabiex jiġu sodisfatti l-htigijiet applikabbli għas-sigurtà. Dawn ir-regoli għandhom jistipulaw il-kundizzjonijiet kollha dwar l-aċċess tas-servizz b'xarabank u b'kowċ in kwistjoni, inkluż l-aċċessibbiltà għall-vetturi operati u l-facilitajiet abbord tagħhom **u t-tagħmir ta' ghajnuna li jkun installat**.

2. Ir-regoli previsti fil-paragrafu 1 għandhom jittieghdu għad-dispożizzjoni tal-pubbliku mill-intrapriži tax-xarabanks u/jew il-kowċis jew mill-bejjiegha tal-biljetti tal-inqas meta ssir ir-riżervazzjoni, **f'format aċċessibbli**, u bl-istess lingwi bħal dawk li fihom l-informazzjoni generalment titqiegħed għad-dispożizzjoni tal-passiġġieri kollha. Meta tkun ipprovduta din l-informazzjoni, għandha tingħata attenzjoni partikolari għall-htigijiet tal-persuni b'dizabbiltà u ta' persuni b'mobbiltà mnaqqa.

3. Fuq talba, l-intrapriži tax-xarabanks u/jew l-kowċis għandhom **minnufih** jagħmlu disponibbli l-ligi internazzjonali, Komunitarja jew nazzjonali li tistabbilixxi htigijiet ta' sigurtà, li fuqha huma bbażati r-regoli dwar aċċess mhux diskriminatorju. **Dawn għandhom jiġu provduti f'formati aċċessibbli**.

4. L-operaturi tat-tours għandhom jagħmlu disponibbli r-regoli li għalihom hemm provdut fil-paragrafu 1 li japplikaw għall-vjaġġi inklużi f'package travel, package holidays u package tours li huma jorganizzaw, ibigħu jew joffru għall-bejgħ.

5. L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis, il-bejjiegha tal-biljetti jew l-operaturi tat-tours tagħhom għandhom jiżguraw li l-informazzjoni rilevanti kollha rigward il-kundizzjonijiet tal-garr, l-informazzjoni dwar il-vjaġġ u l-informazzjoni dwar l-aċċessibbiltà tas-servizzi, **inklużi l-booking u t-tagħrif on-line**, tkun **¶** disponibbli f'formati adatti u aċċessibbli għal persuni b'dizabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa **li testendi għal dawk il-persuni li mhumiex kapaċi jivvjaġġaw waħedhom mingħajr assistenza minhabba l-età kbira jew żghira tagħhom u għall-persuni li jakkumpanjawhom**.

Artikolu 13

Dritt għal ghajnuna

1. Il-korpi li jmexxu terminal u l-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom jiżguraw ghajnuna xierqa lil persuna b'dizabbiltà jew lil persuna b'mobbiltà mnaqqa kif speċifikat fl-Anness I mingħajr hlas qabel, **wara, u jekk ikun possibbli, waqt il-vjaġġ**. **L-ghajnuna għandha tiġi adattata għall-htigijiet individwali tal-persuna b'dizabbiltà jew tal-persuna b'mobbiltà mnaqqa**.

2. Il-korpi li jmexxu terminals u l-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis jistgħu jipprovdu ghajnuna huma nfushom jew jistgħu jqabbd u lil parti waħda jew aktar minn waħda għall-ghoti ta' ghajnuna. Huma jistgħu jidhlu għal kuntratt jew kuntratti bħal dawn b'inizjattiva tagħhom jew meta jkunu mitlubin jagħmlu dan.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Fejn korpi li jmessu terminals u intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis iqabdbu lil parti wahda jew aktar minn wahda għall-ghoti ta' għajjnuna, huma għandhom jibqgħu responsabbli għall-ghoti tal-għajjnuna

3. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu ma jzommux lill-korpi tat-tmexxija tat-terminals jew lill-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis milli jipprovdu għajjnuna ta' standard oghla mill-istandards li hemm referenza għalihom fl-Anness I jew li jipprovdu servizzi addizzjonali għal daww speċifikati hemmhekk.

Artikolu 14**Dritt għal għajjnuna f'terminals**

1. Mhux iktar tard minn sitt xhur wara d-dhul fis-seħh ta' dan ir-Regolament, l-Istati Membri għandhom jinnominaw it-terminals tax-xarabanks u l-kowċis fejn għandha tingħata għajjnuna għal persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa, b'konsiderazzjoni tal-htieġa li tkun żgurata aċċessibbiltà għas-servizzi f'bosta mil-lokazzjonijiet ġeografici. L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni b'dan. ***Il-Kummissjoni għandha tagħmel disponibbli fuq l-Internet lista tal-vendi magħżula tax-xarabanks u tal-kowċis.***

2. Il-korp li jmessi terminal, terminal li jkun ġie nnominat minn Stat Membru skont il-paragrafu 1, għandu jkun responsabbli biex jiżgura l-ghoti ta' għajjnuna speċifikata fil-parti (a) tal-Anness I mingħajr hlas addizzjonali lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa, previst li l-persuna kkonċernata tissodisfa l-kundizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 16.

3. ***Fejn ikun meħtieġ l-użu ta' kelb rikonoxxut biex jassisti, għandu jingħata permess jekk is-sewwieq tax-xarabank u/jew tal-kowċ jew min ibiġh il-biljetti jew l-operatur tal-ġita jkun għew mġarrfa skont ir-regoli nazzjonali applikabbli li jkopru l-garr ta' klieb għall-assistenza.***

Artikolu 15**Dritt għal għajjnuna abbord**

L-intrapriži tax-xarabanks u l-kowċis għandhom jipprovdu tal-inqas l-għajjnuna speċifikata fil-parti (b) tal-Anness I mingħajr hlas lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa u waqt it-tluq abbord u l-inżul mill-kowċ jew xarabank, previst li l-persuna kkonċernata tissodisfa l-kundizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 16.

Artikolu 16**Kundizzjonijiet li taħthom hi pprovduta għajjnuna**

1. L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis, il-korpi li jmessu terminal, il-bejjieġha tal-biljetti u l-operaturi ta' tours għandhom jikkooperaw sabiex jipprovdu għajjnuna lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa bil-kundizzjoni li l-htieġa tal-persuna għal għajjnuna bħal din tkun innotifikata lill-intrapriża tax-xarabank u/jew tal-kowċ, lill-korp tat-tmexxija ta' terminal, lil bejjieġh tal-biljetti jew lil operatur ta' tur tal-inqas 24 siegħa qabel ma tkun meħtieġa l-għajjnuna, ***sakemm il-persuna li tagħti l-għajjnuna ma tipproponix perjodu ta' notifika iqsar, jew sakemm ma jsirx qbil dwar perjodu iqsar bejn il-persuna li tagħti l-għajjnuna u l-passiġġier.***

2. L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis, il-bejjieġha tal-biljetti u l-operaturi ta' tours għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiffacilitaw l-irċevuta ta' notifiċi tal-htieġa ta' għajjnuna magħmulin minn persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa. ***Il-passiġġier għandu jirċievi konferma li tghid li l-htieġijiet ta' assistenza jkun għew notifikati. Dawn l-obbligi għandhom japplikaw*** fil-punti kollha tal-bejgħ tagħhom inkluż il-bejgħ bit-telefon u permezz tal-Internet.

3. Jekk ma ssir l-ebda notifika skont il-paragrafu 1, l-intrapriži tax-xarabanks u/jew il-kowċis, il-korpi li jmessu terminal, il-bejjieġha tal-biljetti u l-operaturi tat-tours għandhom jagħmlu kull sforz possibbli biex jiżguraw li l-għajjnuna tkun ipprovduta b'mod li l-persuna b'diżabbiltà jew il-persuna b'mobbiltà mnaqqsa tkun tista' titla' abbord is-servizz tat-tluq, biex tibdel għas-servizz korrispondenti jew biex tinzel mis-servizz tal-wasla li għalih hi tkun xtrat biljett.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

4. L-ghajjnuna għandha tinghata bil-kundizzjoni li l-persuna kkonċernata tippreżenta ruhha fil-punt stabbilit:
- fil-hin stipulat minn qabel mill-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis, li m'għandux ikun iktar minn 60 minuta qabel il-hin tat-tluq *skedat*, jew
 - jekk ma huwa stipulat l-ebda hin, mhux aktar tard minn 30 minuta qabel il-hin tat-tluq *skedat*, **sakemm il-persuna li tagħti l-ghajjnuna ma tipproponix hin iehor, jew sakemm ma jsirx qbil mod iehor bejn il-persuna li tagħti l-ghajjnuna u l-passiġġier.**
5. Il-korp li jmxexxi terminal, terminal li jkun ġie nnominat minn Stat Membru skont l-Artikolu 14(1) għandu, wara li jqis il-kundizzjonijiet lokali u minghajr preġudizzju għas-setgħat ta' entitajiet oħrajn rigward żoni li jinsabu barra l-bini tat-terminal, jistabbilixxi punti ta' wasla u tluq fit-terminal jew f'punti taht il-kontroll dirett tal-korp li jmxexxi terminal, kemm ġewwa kif ukoll barra l-bini tat-terminal, fejn il-persuni b'diżabbiltà jew il-persuni b'mobbiltà mnaqqa jistgħu jinnotifikaw il-wasla tagħhom u jitolbu għajjnuna.
6. Il-punti **magħżula** li hemm referenza għalihom fil-paragrafu 5 għandhom ikunu mmarkati b'mod ċar, **aċċessibbli u jintgħarfu minn persuni b'diżabbiltà u minn persuni b'mobbiltà limitata** u għandhom joffru l-informazzjoni **meħtieġa** dwar il-venda u l-ghajjnuna pprovduta, f'formati aċċessibbli.

Artikolu 17

Trasmissjoni ta' informazzjoni lil parti terza

1. Fejn l-ghoti tal-ghajjnuna jkun ġie fdat lil terzi, u intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis jew bejjieġ tal-biljetti jew operatur tat-tours jirċievi notifika tal-htieġa għal għajjnuna tal-inqas 48 siegħa qabel il-hin tat-tluq *skedat* għall-vjaġġ, dawn għandhom jittrasmettu l-informazzjoni rilevanti **sabiex il-parti terza tirċievi l-informazzjoni** tal-inqas 36 siegħa qabel il-hin tat-tluq *skedat* għall-vjaġġ.
2. Fejn l-ghoti tal-ghajjnuna jkun ġie fdat lil terzi, u intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis jew bejjieġ tal-biljetti jew operatur tat-tours ma jirċevix notifika għall-htieġa għal assistenza tal-inqas 48 siegħa qabel il-hin tat-tluq *skedat* għall-vjaġġ, il-ġarriera jew il-bejjieġha tal-biljetti jew l-operaturi tat-tours għandhom jittrasmettu l-informazzjoni **sabiex il-parti terza tircievi n-notifika** kemm jista' jkun malajr.

Artikolu 18

Tahriġ

L-intrapriži tax-xarabanks u/jew il-kowċis **u l-korpi li jmxexxu l-vendi** għandhom:

- (a) jiżguraw li l-persunal kollu tagħhom, inkluż dak impjegat minn kwalunkwe subkuntrattur, li jipprovdi għajjnuna diretta lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqa għandu għarfien ta' kif jittratta l-htieġiet tal-persuni li għandhom għadd ta' diżabbiltajiet jew nuqqasijiet fil-mobbiltà;
- (b) jipprovdu għajjnuna fir-rigward tad-diżabbiltà u tahriġ fuq is-sensibilizzazzjoni dwar id-diżabbiltà kif deskritt fl-Anness II lill-persunal kollu li jittratta direttament mal-pubbliku li jivvjaġġa;
- (c) jiżguraw li, fil-waqt tar-reklutaġġ, l-impjegati l-ġodda kollha jattendu tahriġ relatat mad-diżabbiltà u li l-persunal jirċievi korsijiet ta' tahriġ ta' aġġornament meta adatt.

Artikolu 19

Kumpens rigward sigġiet tar-roti u apparat għall-mobbiltà

1. Fejn sigġijiet tar-roti jew apparat għall-mobbiltà iehor, jew partijiet minnu, jintilfu jew tigrilhom hsara waqt li jkunu immaniġġjati fit-terminal jew waqt li jkunu qiegħdin jiġu trasportati abbord *xarabank* jew kowċ, il-passiġġier li tiegħu hu l-apparat għandu jiġi ikkumpensat mill-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis jew mill-korp li jmxexxi t-terminal skont liema minnhom ikun responsabbli għall-apparat fil-waqt tat-telf jew hsara.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Fejn mehtieg għandu jsir kull sforz biex b'heffa jkun pprovdut apparat ta' sostituzzjoni **b'karatteristiċi tekniċi u funzjonali simili għal daww mitlufa jew bil-ħsara.**

2. L-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis m'għandhiex tkun responsabbli skont il-paragrafu 1:

(a) jekk it-telf jew il-ħsara jkunu ġew ikkawżati minn ċirkostanzi mhux relatati mat-twettiq tas-servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ u li l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis ma setgħetx tevita, minkejja li tkun tat l-attenzjoni mehtieġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, u li l-konsegwenzi tiegħu hija ma setgħetx tevita;

(b) safejn dak it-telf jew id-dannu jkun tort tal-passiġġier jew ikkawżat minhabba negligenza min-naħa tal-passiġġier.

3. L-ammont ta' kumpens pagabbli skont dan l-Artikolu għandu jkun ekwivalenti għat-telf imġarrab.

Kapitolu IV

Obbligi tal-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis fil-każ ta' vjaġġar interrott

Artikolu 20

Responsabbiltà fil-każ ta' kanċellazzjonijiet u dewmien fit-tul

1. L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom ikunu responsabbli għal kanċellazzjonijiet u, **ibbukkar** **żejjed** għal dewmien fit-tluq ta' aktar minn sagħtejn. **L-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom ikunu responsabbli biss għal kanċellazzjonijiet u dewmien li jaqgħu f'ċirkostanzi fil-kontroll tagħhom. Din ir-responsabbiltà m'għandhiex tkopri dewmien li jkun kawża ta' kongestjoni tat-traffiku u minn kontrolli fil-fruntieri u/jew tal-vetturi. Fil-każijiet kollha meta l-intrapriži jkunu responsabbli, il-passiġġieri kkonċernati għandhom tal-anqas:**

(a) ikunu offruti servizzi alternattivi tat-trasport **mingħajr ħlas żejjed u** taht kundizzjonijiet raġonevoli jew, jekk dan ma jkunx prattiku, ikunu informati b'servizzi alternattivi tat-trasport ta' operaturi oħra tat-trasport;

(b) jirċievu rimborż tal-prezz tal-biljett sakemm ma jaċċettawx servizzi alternattivi tat-trasport imsemmija fil-punt (a);

(c) **flimkien mar-rimborż imsemmi fil-punt (b),** ikollhom id-dritt għal kumpens li jammonta għal **50 %** tal-prezz tal-biljett jekk l-intrapriži tax-xarabanks u/jew kowċis jonqsu milli jipprovdut servizzi alternattivi jew l-informazzjoni li hemm referenza għaliha fil-punt (a). Il-kumpens għandu jithallas fi żmien xahar mis-sottomissjoni tat-talba għal kumpens;

(d) **fejn jagħzlu li jaċċettaw is-servizzi alternattivi ta' trasport offruti, ikollhom id-dritt għal kumpens li jammonta għal 50 % tal-prezz tal-biljett bla ma jtilfu d-dritt tagħhom għat-trasport. Il-prezz tal-biljett għandu jkun il-prezz shiħ imhallas mill-passiġġier għad-dewmien f'dik il-parti tal-vjaġġ. Il-kumpens għandu jithallas fi żmien xahar mis-sottomissjoni tat-talba għal kumpens;**

(e) jigu offruti ikel u xorb, skont il-ħin ta' stennija, jekk ikunu jistgħu jingħataw b'mod raġonevoli;

(f) jigu offruti lukanda jew akkomodazzjoni u trasport ieħor bejn il-venda u l-post ta' akkomodazzjoni fil-każ li tkun tinhtieg waqfa bil-lejl qabel it-tkomplija tal-vjaġġ;

(g) jekk ix-xarabank u/jew il-kowċ ikollhom il-ħsara, il-passiġġieri jigu offruti trasport mill-post fejn tkun waqfet il-vettura għal post ta' stennija xieraq u/jew venda, minn fejn ikunu jistgħu ikomplu l-vjaġġ tagħhom.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

2. F'każijiet ohra barra dawk koperti mill-paragrafu 1, impriżi tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom jidhlu responsabbli għal dewmien sal-wasla ta' aktar minn sagħtejn, meta d-dewmien jirriżulta minn:

— negligenza u tort tas-sewwieq, jew

— ħsara teknika fil-vettura.

F'każijiet bhal dawn il-passiġġieri kkonċernati għandhom tal-anqas:

(a) ikollhom id-dritt għal kumpens ta' 50 % tal-prezz tal-biljett; il-prezz tal-biljett għandu jkun il-prezz shiħ imhallas mill-passiġġier għad-dewmien f'dik il-parti tal-vjaġġ. Il-kumpens għandu jithallas fi żmien xahar mis-sottomissjoni tat-talba għal kumpens;

(b) jiġu offruti assistenza skont ir-referenza fil-punti (e), (f) u (g) tal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

3. Intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis għandha tinheles minn din ir-responsabilità jekk il-kancel-lazzjoni jew id-dewmien jistgħu jiġu attribwiti għal xi wiehed mill-każijiet li ġejjin:

(a) ċirkustanzi mhux relatati mat-twettiq tas-servizzi tat-trasport b'xarabank u b'kowċ u li l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis ma setgħetx tevita, minkejja li tkun tat l-attenzjoni mehtieġa fiċ-ċirkos-tanzi partikolari tal-każ, u l-konsegwenzi tiegħu hija ma setgħetx tevita;

(b) negligenza tal-passiġġieri, jew

(c) azzjoni ta' terza persuna li impriża tax-xarabanks u/jew kowċis ma setgħetx tevita minkejja li tkun tat l-attenzjoni mehtieġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, u l-konsegwenzi tiegħu hija ma setgħetx tevita.

Artikolu 21

Għoti ta' informazzjoni

1. Fil-każ ta' dewmien, l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis jew, fejn adatt, il-korpi li jmxexxu t-terminals, għandhom jinformaw lill-passiġġieri bil-hinijiet tat-tluq u tal-wasla stmati hekk kif din l-informazzjoni tkun disponibbli, iżda mhux aktar tard minn 30 minuta wara t-tluq skedat jew siegħa qabel wasla skedata rispettivament. **Dan it-tagħrif għandu jingħata wkoll f'formati aċċessibbli għal persuni b'diżabilità u għal persuni b'mobilità limitata.**

2. Jekk il-passiġġieri jtilfu konnessjoni minhabba dewmien, l-intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom jagħmlu sforzi raġjonevoli biex jinformaw lill-passiġġieri kkonċernati b'konnessjonijiet alternat-tivi.

Artikolu 22

Aktar klejms

■ Dan ir-Regolament għandu japplika bla ħsara għad-drittijiet tal-passiġġieri għal aktar kumpens. Il-kumpens mogħti bis-saħħa ta' dan ir-Regolament jista' jitnaqqas minn dan il-kumpens addizzjonali.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Artikolu 23

Miżuri addizzjonali favur il-passiġġieri

It-trasportaturi għandhom jikkoperaw biex jadottaw arrangamenti fuq livell nazzjonali u Ewropew bl-involvement tal-partijiet interessati, assoċjazzjonijiet professjonali u assoċjazzjonijiet ta' konsumaturi, passiġġieri u persuni b'diżabbiltà. Dawn il-miżuri għandhom ikunu mmirati biex itejbu l-attenzjoni mogħtija lill-passiġġieri, speċjalment fil-każ ta' dewmien fit-tul u interruzzjoni jew kanċellazzjoni tal-ivvjaġġar, ***u għandha tingħata prijorità lil daww il-passiġġieri bi bżonnijiet speċjali minhabba diżabbiltà, mobiltà limitata, mard, età kbira u tqala, u li għandha tiġi estiża għal tfal iżgħar u l-passiġġieri li jakkumpanjawhom.***

Fil-każ ta' dewmien twil u interruzzjoni jew kanċellazzjoni tal-vjaġġ, l-attenzjoni għandha ddur fuq l-għoti ta' assistenza medika lill-passiġġieri kif ukoll ikel u xorb skont il-htieġa, tagħrif aġġornat regolament u, fejn jixraq, arrangamenti alternattivi għall-vjaġġ u akkomodazzjoni.

KAPITOLU V

Informazzjoni għall-passiġġieri u ġestjoni tal-ilmenti

Artikolu 24

Dritt għal informazzjoni dwar l-ivvjaġġar

Il-korpi li jmexxu terminals u l-intrapriżi tax-xarabanks u/jew il-kowċis għandhom jipprovdu lill-passiġġieri b'informazzjoni adegwata matul il-vjaġġ kollu tagħhom ***f'formati aċċessibbli.***

Artikolu 25

Informazzjoni dwar drittijiet tal-passiġġieri

|| L-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis u l-korpi li jmexxu terminal għandhom jiżguraw li l-passiġġieri jiġu pprovduti b'informazzjoni adatta u li tinftiehem rigward drittijiethom skont dan ir-Regolament tal-anqas mat-tluq u waqt il-vjaġġ. L-informazzjoni għandha tkun ***tingħata f'formati aċċessibbli.*** Din l-informazzjoni għandha tinkludi dettalji ta' kuntatt tal-korp għall-infurzar mahtur mill-Istat Membru skont l-Artikolu 27(1).

Artikolu 26

Ilmenti

1. L-intrapriżi tax-xarabanks u/jew kowċis għandhom, ***fejn korp bħal dan ma jeżistix diġà,*** jistabbilixxu mekkaniżmu għall-ġestjoni tal-ilmenti, ***aċċessibbli għall-passiġġieri kollha, fosthom passiġġieri b'diżabbiltà u passiġġieri b'mobiltà limitata,*** għal drittijiet u obbligi koperti minn dan ir-Regolament.

2. Il-passiġġieri jistgħu jressqu ilment lil intrapriża tax-xarabanks u/jew kowċis fi żmien xahar mill-jum meta jkun twettaq is-servizz jew minn meta kellu jitwettaq is-servizz. Fi żmien 20 jum xogħol, dak li lejha jkun indirizzat l-ilment għandu jkun jagħti opinjoni raġunata jew, f'każijiet iġġustifikati, jinforma lill-passiġġier sa liema data għandha tkun mistennija risposta. Iż-żmien meħud għal risposta m'għandux ikun itwal minn xahrejn minn meta jkun riċevut l-ilment.

3. Jekk ma tkun riċevuta l-ebda risposta fil-limiti ta' żmien stabbiliti fil-paragrafu 2, l-ilment għandu jitqies li ma ġiex aċċettat.

4. ***L-impriżi tax-xarabanks u/jew tal-kowċis għandhom joħorġu rapport annwali li jkun fih in-numru u s-suġġetti tal-ilmenti riċevuti, l-għadd medju ta' jiem meħtieġa għal risposta u l-azzjonijiet korrettivi meħuda.***

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Kapitolu VI

Infurzar u korpi nazzjonali għall-infurzar

Artikolu 27

Korpi nazzjonali għall-infurzar

1. Kull Stat Membru għandu jahtar korp jew korpi responsabbli għall-infurzar ta' dan ir-Regolament. Kull korp għandu jiehu l-miżuri meħtieġa biex jiżgura li d-drittijiet tal-passiġġieri jiġu rispettati inkluża l-konformità mar-regoli dwar l-aċċessibbiltà li hemm referenza għalihom fl-Artikolu 12. Kull korp għandu, fl-organizzazzjoni, deċiżjonijiet ta' finanzjament, struttura legali u teħid ta' deċiżjonijiet tiegħu, ikun indipendenti ■.
2. L-Istati Membri għandhom jinformat lill-Kummissjoni bil-korp jew korpi nnominati skont dan l-Artikolu u bir-responsabbiltajiet rispettivi tagħhom.
3. ***Dawn il-korpi għandhom jikkoperaw ma' organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw l-intrapriżi tax-xarabanks u/jew tal-kowċis u lill-konsumaturi, inklużi organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobilità mnaqqsa.***
4. Kull passiġġier jista' jilmenta mal-korp adatt mahtur skont il-paragrafu 1, dwar ksur allegat ta' dan ir-Regolament.
5. L-Istati Membri li għażlu li jeżentaw ċerti servizzi skont l-Artikolu 2(2), għandhom jiżguraw mekkanizmu komparabbli ta' infurzar tad-drittijiet tal-passiġġieri.

Artikolu 28

Rapport dwar l-infurzar

1. Fl-1 ta' Ġunju ta' kull sena, il-korpi għall-infurzar li hemm referenza għalihom fl-Artikolu 27 (1) għandhom jippubblikaw rapport dwar l-attività tagħhom fis-sena preċedenti, li għandu jinkludi fost l-oħrajn:
 - (a) deskrizzjoni ta' azzjonijiet meħudin sabiex jiġu implimentati d-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament,
 - (b) referenza għall-proċedura applikabbli biex ikunu solvuti ilmenti individwali
 - (c) sommarju tar-regoli dwar l-aċċessibbiltà għal persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa applikabbli f'dak l-Istat Membru,
 - (d) dejta aggregata dwar l-ilmenti, ***fosthom dwar il-konkluzjonijiet u l-limiti ta' żmien biex tinstab soluzzjoni,***
 - (e) dettalji ta' sanzjonijiet applikati,
 - (f) kwistjonijiet oħra ta' importanza għall-infurzar aħjar ta' dan ir-Regolament.
2. Sabiex ikunu jistgħu jabbozzaw rapport bhal dan il-korpi għall-infurzar għandhom iżommu statistika dwar ilmenti individwali, skont is-sugġett u l-kumpaniji kkonċernati. Din id-dejta għandha tkun magħmula disponibbli fuq talba għall-Kummissjoni jew għall-awtoritajiet investigattivi nazzjonali sa tliet snin wara d-data tal-inċident.

Artikolu 29

Kooperazzjoni bejn entitajiet ta' infurzar

Il-korpi nazzjonali għall-infurzar mahturin skont l-Artikolu 27 (1) għandhom jiskambjaw informazzjoni dwar hidmiethom u l-prinċipji u l-prattiki għat-teħid ta' deċiżjonijiet għall-iskop ta' protezzjoni konsistenti tal-passiġġieri madwar il-Komunità kollha. Il-Kummissjoni għandha tappoġġahom f'dan il-komputu.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

Artikolu 30

Penali

L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu regoli dwar penali applikabbli għal ksur ta' dan ir-Regolament u għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiżguraw li daww ir-regoli jiġu implimentati. Il-penali previsti, **li jistgħu jinkludu l-ordni għall-ħlas ta' kumpens lill-passiġġier ikkonċernat**, jrid ikunu effikaċi, proporzjonati u dissważivi. L-Istati Membri għandhom jinnotifikaw daww id-dispożizzjonijiet lill-Kummissjoni u għandhom jinformatwa mingħajr dewmien bi kwalunkwe emenda sussegwenti li taffettwahom.

Kapitolu VII

Dispożizzjonijiet finali

Artikolu 31

Ir-rapport

Il-Kummissjoni għandha tirrapporta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill *mhux inqas minn ... (*)*, dwar l-operat u l-effetti ta' dan ir-Regolament. Ir-rapport għandu jkun akkumpanjat, fejn meħtieġ bi proposti legiżlattivi li jimplimentaw f'aktar dettall id-dispożizzjonijiet ta' dan ir-regolament, jew li jmedawh.

Artikolu 32

Emenda għar-Regolament (KE) Nru 2006/2004

Fl-Anness għar-Regolament (KE) Nru 2006/2004 għandu jiżdied il-punt li ġej:

"18. Ir-Regolament KE Nru ... tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill ta' [...] dwar id-drittijiet tal-passiġġieri waqt trasport internazzjonali b'xarabank u bil-kowċ u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill *dwar il-koooperazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar tal-liġijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi (ir-Regolament dwar kooperazzjoni fil-protezzjoni tal-konsumaturi)* (ĠU L ...)."

Artikolu 33

Dhul fis-seħh

1. Ir-Regolament għandu jidhol fis-seħh fl-ghoxrin gurnata wara l-pubblikazzjoni tiegħu fil-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea.
2. Għandu japplika b'effett minn ... (**).

Dan ir-Regolament jorbot fl-intier tiegħu u japplika direttament fl-Istati Membri kollha.

Magħmul fi ||,

Għall-Parlament Ewropew
Il-President

Għall-Kunsill
Il-President

(*) ĠU: Tliet snin wara d-dhul fis-seħh ta' dan ir-Regolament.

(**) ĠU: Sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan ir-Regolament.

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

ANNEX I

Għajnuna pprovduta lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa

a) Għajnuna f'terminals

L-għajnuna u l-arranġamenti mehtieġa biex persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa jkunu jistgħu:

- jikkomunikaw il-wasla tagħhom fit-terminal kif ukoll it-talba tagħhom għal għajnuna f'punti stabbiliti;
- jiċċaqilqu mill-punt stabbilit *sal-bank tal-biljetti*, kamra għall-istennija u zona għall-imbarkazzjoni.

b) Għajnuna abbord

L-għajnuna u l-arranġamenti mehtieġa biex persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa jkunu jistgħu:

- jitilgħu abbord il-vettura, bl-użu ta' liftijiet, siġġiet tar-roti jew apparat xieraq ieħor;
 - jgħabbu l-bagalji tagħhom;
 - jiehdu lura l-bagalji tagħhom;
 - jinżlu mill-vettura;
 - jiċċaqilqu għal faċilitajiet sanitarji, jekk ***ikun possibbli***;
 - ikollhom magħhom kelb rikonoxxut għall-għajnuna abbord ix-xarabank jew il-kowċ;
 - jipproċedu għall-bankijiet;
 - jiġu pprovduti bl-informazzjoni essenzjali dwar vjaġġ f'formati aċċessibbli;
 - jitilgħu, jinżlu waqt pawzi fi vjaġġ, jekk fattibbli.
-

Il-Hamis, 23 ta' April 2009

ANNEX II

Tahriġ relatat mad-diżabbiltà

a) Tahriġ dwar sensibilizzazzjoni għad-diżabbiltà

It-tahriġ tal-persunal li jittratta direttament mal-pubbliku li jivvjaġġa jinkludi:

- sensibilizzazzjoni għal u risponsi adatti għal passiġġieri b'diżabbiltajiet fiżiċi, sensorji (smiegħ u viżiv), mohbija jew ta' tagħlim, inkluż dwar kif jiddistingwi bejn l-abbiltajiet differenti ta' individwi li l-mobbiltà, l-orjentazzjoni jew il-komunikazzjoni tagħhom tista' tkun imnaqqsa;
- xkiel iffaccjat minn persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa, inkluż xkiel ta' attitudni, ambjentali/fiżiku u fuq livell organizzattiv;
- *klieb* għall-ghajjnuna rikonoxxuti, inkluż l-irwol u l-htigijiet ta' annimal għall-ghajjnuna;
- jittratta ma' avvenimenti mhux mistennija;
- htigijiet interpersonali u metodi ta' komunikazzjoni ma' persuni torox u persuni neqsin mis-smiegħ, persuni neqsin mid-dawl, persuni b'diffikultajiet fit-tahdit u persuni b'diżabbiltà intellettuali;
- kif jittratta sigġijiet tar-roti u ghajnuniet ohra għall-mobbiltà bil-galbu sabiex jevita l-hsara (lill-persunal kollu li hu responsabbli għall-immnaitgjar tal-bagalji jekk ikun rilevanti).

b) Tahriġ għal ghajjnuna fil-każ ta' diżabbiltà

It-tahriġ lill-persunal li jassisti direttament lil persuni b'diżabbiltà jew lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa jinkludi:

- kif wiehed għandu jipprovi ghajjnuna lil utenti ta' sigġijiet tar-roti huma u jagħmlu trasferiment għal ġewwa u 'l barra minn sigġu tar-roti;
- hiliet biex tingħata ghajjnuna lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa li jkunu qieghdin jivvjaġġaw b'*kelb* għall-ghajjnuna rikonoxxut, inkluż l-irwol u l-htigijiet ta' daww il-*klieb*;
- tekniki għall-akkompanjament ta' passiġġieri għomja jew b'viżta mdgħajfa u għall-immanigġjar u l-garr ta' *klieb* għall-ghajjnuna rikonoxxuti, ***filwaqt li jitqies li l-klieb għall-ghajjnuna huma mharrġa sabiex jobdu biss l-ordnijiet ta' sidhom u m'għandhomx jiġu mmanigġjati mill-istaff waqt xogħolhom***;
- fehim tat-tipi ta' apparat li jista' jassisti lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa u għarfien ta' kif ikun immanigġjat apparat bħal dan;
- l-użu ta' tagħmir ta' ghajjnuna għall-inżul u għat-tluġ użat u għarfien tal-proċeduri x-xierqa għal ghajjnuna waqt it-tluġ u l-inżul li jissalvagwardja s-sigurtà u d-dinjità tal-persuni b'diżabbiltà u tal-persuni b'mobbiltà mnaqqsa;
- fehim suffiċjenti tal-htieġa għal ghajjnuna affidabbli u professjonali. Barra minn hekk, għarfien tal-potenzjal ta' ċerti passiġġieri b'diżabbiltà li jesperjenzaw sensazzjonijiet ta' vulnerabbiltà waqt l-ivvjaġġar minhabba d-dipendenza tagħhom fuq l-ghajjnuna pprovduta;
- għarfien tal-ewwel ghajjnuna.